

Gedwongen herindeling is verdedigbaar (II)

Is gedwongen herindeling verdedigbaar? Gijs de Kruif, fractievoorzitter in Woudenberg, schreef in Bestuursforum van februari dat dit zeker het geval kan zijn. Didi Dorrestijn-Taal, wethouder in Renswoude, meent dat gedwongen herindeling verdedigbaar is maar dat de criteria dan wel goed moeten worden vastgesteld. Jeannette Wolters-Rougoor, fractievoorzitter in Bussum en betrokken bij een herindeling, meent dat het lokale bestuur altijd de doorslag moet geven.

Duidelijke criteria vaststellen

Is gedwongen herindeling verdedigbaar of niet? Gijs de Kruif, fractievoorzitter in Woudenberg, vindt van wel. Ik ben het in principe met hem eens. Maar de vraag is: in welke situatie? En vervolgens: doet die zich voor bij de herindeling van Renswoude, Scherpenzeel en Woudenberg (rsw)? De Kruif meent dat het vernieuwde beleidskader gemeentelijke herindeling voldoende handvatten hiervoor geeft. Ik vind van niet. Uitgangspunt voor mij bij herindeling is: - de betrokken gemeenten moeten het zelf willen (CDA-program 2006-2010); - een gemeente kan pas gedwongen worden tot herindeling als bestuurlijke knelpunten dit rechtvaardigen (motie-Van der Staaij, aangenomen door de Tweede Kamer en ondersteund door de CDA-fractie bij behandeling van het vernieuwde beleidskader herindeling).

Het is in eerste instantie aan de gemeentebesturen zelf om te beoordelen of zich concrete bestuurlijke knelpunten voordoen. De gemeenschap is hiervoor een belangrijke graadmeter. In gemeenten met onvoldoende bestuurskracht zijn burgers vaak ontevreden. Zij merken als eerste dat de leefbaarheid en dienstverlening hieronder leiden. Vervolgens maakt het gemeentebestuur een keuze of herindeling wel of geen soelaas biedt om de knelpunten aan te pakken. Juist als CDA'ers horen wij dit over te laten aan de gemeentebestuurders en er op te vertrouwen dat zij de juiste afweging maken.

Hoe zit het nu in de rsw-gemeenten? Voldoet deze fusie aan de uitgangspunten, zoals vastgelegd in ons verkiezingsprogramma en aangevuld door de CDA-fractie? Gebleken is dat niet in alle betrokken gemeenten de wens hiervoor aanwezig is en in de betrokken gemeenten doen zich geen bestuurlijke knelpunten voor. In alle drie de gemeenten is in 2005 de bestuurskracht gemeten en positief bevonden. Behalve onze gezonde financiële positie, zijn de in Renswoude gehouden referenda van cruciale betekenis in onze 'strijd' voor behoud van zelfstandigheid. Maar liefst 84 procent van de stemgerechtigden maakte op 26 september 2007 de gang naar de stembus, waarbij ruim 98 procent koos voor een zelfstandige toekomst. Voorspelbaar? In de voormalige gemeente Sevenum werd in 2008 eenzelfde raadplegend referendum gehouden waarbij de meerderheid van de bevolking, tegen de wens van de gemeenteraad

in, voor een fusie stemde. Provinciale voorstanders van de rsw-fusie leggen nu de focus op de 'regionale noodzaak'. Zij menen dat fusie nodig is om het Valleigebied 'robust en duurzaam' in stand te houden. Maar regionale knelpunten zijn nooit het uitgangspunt van de verzoeken van Scherpenzeel en Woudenberg geweest voor deze fusie. Logisch, want die ontbreken. In het herindelingsadvies heeft de provincie toch een poging gedaan een handvol beleidsopgaven bij elkaar te schrapen waar de gemeenten te kort schieten. Maar juist die beleidsopgaven zijn genoemd, die vaak al jaren uitstekend in samenwerking met andere gemeenten worden uitgevoerd. Dat echt flink gezocht is in de 'bak met beleidsopgaven' bewijst wel het opvoeren van de PON-lijn, een treinverbinding tussen Rhenen en Amersfoort die in november 2009 reeds is afgeserveerd door de rsw van Utrecht. Gedwongen herindeling is verdedigbaar. Maar het mag geen simpele invuloefening zijn met het beleidskader in de hand. Wanneer de betrokken gemeenten en voldoende bestuurskrachtig zijn, en regionale noodzaak ontbreekt en de provincie zich visieloos opstelt, mag het niet zo zijn dat twee gemeenten één gemeente dwingen tot herindeling. Van CDA-politici mag worden verwacht dat zij slechts in het uiterste geval hieraan meewerken.

Didi Dorrestijn-Taal, wethouder Renswoude.

Juist CDA moet kritisch zijn

In het februarinummer van Bestuursforum schrijft Gijs de Kruif (fractievoorzitter Woudenberg) dat een gedwongen herindeling verdedigbaar is. Zijn argumenten zetten de deur open naar het van bovenaf opleggen van een gemeentelijke herindeling. Het is echter goed te bedenken dat juist het CDA altijd heeft aangegeven kritisch te kijken naar gemeentelijke herindelingen. Voor herindelingen geldt dat het initiatief vanuit de gemeente moet komen en dat het grootste deel van de plaatselijke bevolking achter de herindeling moet staan. Inwoners van de nieuwe gemeente moeten kunnen rekenen op een goede dienstverlening en de herindeling moet duurzaam zijn. Deze criteria vragen om een regiobrede knelpuntenanalyse en een daarop gebaseerde visie voor de toekomst van de regio. Die kijk kan het best gegeven worden door gemeenten zelf. Op die plek is bekend hoe het staat met het

Opinie en debat

Gedwongen herindeling is verdedigbaar

Vrijwillige herindeling blijft regel, maar als een gemeente niet meewerkt aan een regionaal gemeente herindeling kan zij toch worden gedwongen. Dat is een terecht aanpassing in het nieuwe beleidskader gemeentelijke herindeling.

van Gijs de Kruif

C.A. de Kruif is fractievoorzitter in Woudenberg.

Als de Tweede Kamer Reger het wettelijk kader aan te wijzen van de Utrechtse gemeenten Renswoude en Woudenberg en het Gelderse Scherpenzeel. Met deze herindeling worden drie veelal kleine gemeenten (een stad, drie dorpen, een dorp en een klein dorp) samengevoegd tot één dorpsgemeente. Het is een belangrijke afwijking van de huidige gemeentelijke herindeling. Het is een belangrijke afwijking van de huidige gemeentelijke herindeling. Het is een belangrijke afwijking van de huidige gemeentelijke herindeling.

Regionale noodzaak

De argumenten die pleiten voor de vorming van een nieuw gebied zijn het gebied gefundeerd en zijn terug te keren in de gemeenten van herindeling op het wettelijk. Dit argumenten zijn te veel.

1. Het is een van de meest belangrijke argumenten om te pleiten voor de vorming van een nieuw gebied. Het is een van de meest belangrijke argumenten om te pleiten voor de vorming van een nieuw gebied. Het is een van de meest belangrijke argumenten om te pleiten voor de vorming van een nieuw gebied.

2. Het is een van de meest belangrijke argumenten om te pleiten voor de vorming van een nieuw gebied. Het is een van de meest belangrijke argumenten om te pleiten voor de vorming van een nieuw gebied. Het is een van de meest belangrijke argumenten om te pleiten voor de vorming van een nieuw gebied.

3. Het is een van de meest belangrijke argumenten om te pleiten voor de vorming van een nieuw gebied. Het is een van de meest belangrijke argumenten om te pleiten voor de vorming van een nieuw gebied. Het is een van de meest belangrijke argumenten om te pleiten voor de vorming van een nieuw gebied.

Verantwoordelijkheid nemen

Mag de wens van Scherpenzeel en Woudenberg om samen te gaan met Renswoude, onder op basis van regionale noodzaak worden bevestigd door de provincie Utrecht en Gelderland, en na een regionale toetsing overgenomen door het kabinet, en de Kamer te worden aangenomen, dan is de verantwoordelijkheid wel bij de gemeenten. Maar mijn mening is dat een gedwongen herindeling niet kan worden aangenomen door de provincie. Het is in deze situatie van herindeling te zijn. Het is in deze situatie van herindeling te zijn. Het is in deze situatie van herindeling te zijn.

Betere en politiek bedrijven in andere kansen maken, ver-antwoordelijkheid nemen, argumenten wegen en moeten niet laten prevaleren boven de zin, ook met alle her- en andere herindelingen ook het geval. Eerstelingen in het land leven dat een wel overwegen herindeling, ook al is het niet de wens van de bevolking, het is de wens van de bevolking. Het is de wens van de bevolking. Het is de wens van de bevolking. Het is de wens van de bevolking.

Herindeling van Woudenberg

Herindeling van Woudenberg

maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak voor een fusie en is er zicht op de verhoudingen in het gebied.

Bij herindelingen die omstreden zijn, lijkt het erop dat het doorhakken van de knoop dan maar overgeheveld wordt naar Den Haag. Dit is een onwenselijke tendens in de besluitvorming over herindeling. Bij het over de hoofden van de inwoners heen beslissen, komt de betrouwbaarheid van de politiek in het geding.

Beslissen over herindeling vraagt zorgvuldigheid. Het is te simpel om te zeggen: de uitslag is 3 voor en 1 tegen, dus er is voldoende draagvlak. Dat doet geen recht aan de werkelijke verhoudingen qua gemeentegrootte, qua stemverhoudingen in de raden en wat de inwoners van die gemeenten werkelijk vinden en willen.

De tendens van opschalen is inmiddels op een terugtocht. Het mantra van schaalvergroting is aan het verstoppen. Schaalvergroting is lange tijd beschouwd als een oplossing voor problemen en leidde tot vergroten van onder andere scholen, ziekenhuizen en banken. De nadelen daarvan zijn inmiddels wel bekend en is er weer een trend in omge-

keerde richting. Die richting is, juist wat de overheid betreft, geheel in lijn met wat iedereen die het openbaar bestuur een goed hart toedraagt het liefst ziet: het verkleinen van de afstand tussen overheid en burger. Besturen op menselijke maat. Inwoners van (fusie) gemeenten verdienen dat. Debatten over herindeling zijn in de Tweede Kamer goed bezochte debatten. Vorig jaar mei heeft de CDA-fractie tijdens het Kamerdebat het lokale ongenoegen voor samenvoegen van Abcoude, Breukelen, Loenen en Ronde Venen zwaar laten wegen en de staatssecretaris laten kijken naar alternatieven. Een sterk staaltje van woordvoerder Eddy Bilder, die daarmee laat zien dat het CDA staat voor het serieus nemen van de rol van de lokale bestuurders en de lokale autonomie hoog in het vaandel heeft staan. Hiermee is ook recht gedaan aan het verkiezingsprogramma. Het CDA in de Tweede Kamer heeft dan ook een juiste koers ingezet door een motie in te dienen waarbij samenwerkingsinitiatieven als alternatief worden afgewogen voor voorgestelde herindelingen.

Jeannette Wolters-Rougoor, fractievoorzitter Bussum

Ter griffie

Geen woorden maar daden

Door Gerrit Hagelstein

Dr. G.H. Hagelstein is griffier in Ede.



Het stof van de raadsverkiezingen is neergedaald. Opvallend is dat er bij verkiezingen altijd meer winnaars dan verliezers zijn. Veel partijen weten de uitslag zo te interpreteren, ook bij zetelverlies, dat de uitslag eigenlijk toch winst is. Ze hebben óf minder verloren dan ze zelf hadden gedacht óf ze hebben minder verloren dan hun partijgenoten elders in het land. Niets dan lof voor zulke optimisten, maar er zijn steeds minder burgers die deze politieke logica snappen en kunnen billijken. Ook kunnen kleine veranderingen in de verkiezingsuitslag grote consequenties hebben voor bijvoorbeeld de collegevorming.

De tijd van de collegevorming is dan ook een tijd waarin politieke relaties worden bevestigd dan wel worden gebroken. Vaak spelen daarbij sentimenten uit de afgelopen raadperiode of 'rekeningen' uit vorige collegevormingsprocessen nog een belangrijke, zij het veelal verborgen, rol. Als griffier, en eerste adviseur van de informateur in onze gemeente, krijg ik goed zicht op deze sentimenten. Het is toch weer verrassend hoe over en weer bestaande beelden van partijen en personen een nieuwe samenstelling van het college in de weg kunnen staan. Hoewel de openbaarheid van het collegevormingsproces steeds groter wordt, is het moeilijk om in een paar weken vastgeroeste beelden weg te poetsen en te vervangen door nieuwe realiteiten. Juist bij een kantelpunt als verkiezingen is het daarom van belang al voortijdig te investeren in de politieke relaties met andere partijen. Dat maakt het tijdens de collegevorming makkelijker elkaar te begrijpen en tot compromissen te komen. En als een college

eenmaal tot stand is gekomen vergt dat relationeel onderhoud; niet alleen tussen de wethouders maar ook tussen de fracties die het college ondersteunen.

Soms vragen raadsleden mij: is dat nou duaal, dat een wethouder de fractievergaderingen van zijn partij bijwoont? Een makkelijk antwoord is: 'Daar ga ik als griffier niet over, bovendien kan ik het moeilijk verbieden'. Lastiger wordt het wanneer je als griffier achter de vraag probeert te kijken. De duale rollenscheiding tussen raad en college vraagt om gepaste afstand tussen opdrachtgever (raad), uitvoerder (college) en controleur (raad). Het mag niet zo zijn dat wethouders hun fracties gebruiken om informatie te geven dan wel verantwoording af te leggen waarmee deze aan het openbare raadsdebat, en daarmee aan andere fracties, wordt onthouden. Ontegenzeggelijk wordt in fracties over zaken doorgeproken en hebben fracties die een wethouder leveren een informatievoorsprong. Hier geldt dat goed bestuur gebaat is bij zowel duaal bewustzijn als een praktische omgang ermee. Uw burgers verwachten goed beleid en bestuur waar ze zelf aan kunnen bijdragen op momenten dat het er (nog) toe doet. Geen burger is gebaat bij of geïnteresseerd in procedureel gekibbel 'in het gemeentehuis'. De verkiezingsuitslag laat zien dat er zowel qua inhoud als proces nog veel te doen en te verbeteren is in de lokale politiek. En dat ligt echt niet alleen aan de nationale politiek. Het is van belang uw eigen verantwoordelijkheid daarin te herkennen en er naar te handelen. Geen woorden tegen elkaar maar daden voor uw burgers. En of u nu in de coalitie zit of in de oppositie terecht bent gekomen, vanuit elke positie is zinvol werk te doen voor de democratie. De kiezer heeft niet voor niets op u gestemd. Achterover leunen is er niet (meer) bij: de volgende raadsverkiezingen beginnen vandaag.

Reageren? gerrit.hagelstein@ede.nl